

Hermann Schuckmann Johann Trost

Dissertatio Theologica De Decalogo Tertia Exhibens duo finalia Praecepta Nonum & Decimum De Non Concupiscendo

Rostochi[i]: Kilius, 1647

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn738366161>

Druck Freier Zugang

Vort.: J. Frostius

H. Schuckman.

R.-U. Theol. 1647.

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
DECALOGO
TERTIA

Exhibens duo finalia Præcepta No-
num & Decimum

Exod. xx. 11
Deut. v. 21

DE
NON CONCU-
PISCENDO

Pro quâ

IN NOMINE JESU

Consentiente venerabili Collegio Theologi-
co in Universitate Rostochiensis

PRÆSIDE

HERMANNO SCHUCKMAN,
D. Professore & Facult. Theol.

p. l. DECANO.

publicè respondebit

JOHANNES TROSTIUS, Revaliâ-
Livonus.

In Auditorio Majori

die 13. Januarij, Anni à Nato salvatore

M. DC. XLVII.

Quem Deus orbi Christiano salutarem esse
velit.

—(o)—

1647

ROSTOCH, Typi NICOLAI KILLI, Acad. Typogr.

In Nomine Domini & servatoris
nostri JESU CHRISTI,
DISSERTATIO DE DECALOGO
TERTIA.

RESP.
JOHANNES
TROSTIUS,
Revaliæ
Livonæ.

Charitati ergà proximum quomodo
vis fiat ab operibus carnis manifestis (ita
enim vocantur Gal. 5, 19.) homicidio,
adulterio, furto, mendacio; docuerunt
superiora præcepta posterioris tabulæ
quatuor: supersunt duo ultima, quæ fon-
tem malorum aperiunt, & quomodo interiores pravi
motus, etiam opere non subsequenti, charitatis hostes
sint, sub finem Decalogi ostendunt;

THESIS I.

Motibus animi ceu fontibus & principiis actio-
num omnium, quibus intellectuales creaturæ ad agen-
dum hoc vel illud excitantur & impelluntur, Scriptura sa-
cra unum generale nomen *Concupiscentiam* imponit.

II.

Concupiscentia in genere est motus vel inclinatio animi ad habenden-
dum ea, in quibus vel verè est, vel ad minimum concipitur, bonum ex-
petibile.

III.

In omni concupiscentia consideranda potissimum quatuor sunt
1. principium, à quo motus est, 2. Subjectum, in quo fit, 3. Objectum,
circa quod versatur 4. finis ad quem dirigitur.

IV.

Concupiscentia vel bona, vel mala est, prout principium, unà cum
cæteris requisitis, sive bonum sive malum habet: Desideria enim purè na-
tura-

turalia, velut esurire, sitire, & similia, etsi in se & absolute spectata, nec bona precise nec mala, sed indifferentia esse videntur, relata tamen ad Dei iudicium, talia aestimantur semper, qualis natura est, ex qua proveniunt.

V.

Bonum principium est ductus Dei & Spiritus ejus, qui ubicunq; hominem spiritum figit, non nisi spiritualia, sancta & inculpata desideria, cum gaudio & tranquillitate conscientiae conjuncta gignit. Quale desiderium est *ἡ ἐπιθυμία* illa Christi *Luc. 22, 15.* beatorum Angelorum *1. Petr. 1, 12.* Prophetarum in Veteri Testamento *Matth. 13, 17.* fidelium in Novo Testamento *Rom. 8, 23.* Sanctorum deniq; sive iustorum omnium *צְדִיקֵי תְּהוֹמֹת* *Prov. 10, 24. 6. 11, 23.*

VI.

Tali cum desiderio admoveatur David ad mandata Domini *Psal. 119, 40.* cupit Paulus dissolvi & esse cum Christo *ad Philipp. 1, 13.* jubentur renati expetere lac rationale syncerum, ut per illud adolescant *1. Petr. 2, v. 2.* Optant sancti domicilium suum ex coelo *2. Cor. 5, 3.* sitit fidelis anima Deum vivum *Psal. 42, 2, 3.* sitit iustitiam *Matth. 5, 6.* sitit salutem Dei *Psal. 119, 81. 82.* Concupiscit opus bonum qui Episcopatum desiderat *1. ad Tim. 3, 1.* anhelant Christiani salutem fratrum suorum *ad Ebr. 6, 11. Philip. 1, 8. 2. ad Cor. 9, 14.* quaerunt invicem personarum praesentiam & conjunctionem mutuam *1. ad Thess. 3, 6. &c.* posito fundamento unione fidelium in uno Spiritu Christi &c.

VII.

Subiectum, in quo haec operatur Spiritus Dei, est à posteriori homo regeneritus, illuminatum habens intellectum, rectificatam voluntatem; in specie cor novum, quod Deus in homine creat, *Psal. 51, 12.*

VIII.

Objectum Concupiscentiae spiritualis est partim Deus cum omni beatitudine quae in Deo est, partim proximus & salus proximi.

IX.

Finis seu terminus ad quem est Unio & in unione communio cum Deo, & iis, qui unum cum Deo sunt.

X.

Normam sanctorum desideriorum praestat & voluntas & exemplum Dei, desiderantis, hoc est, ardentissimo amore complectentis montem Zion,

Zion, habitaculum suum *Psal. 68, 17. Psal. 132, 13.* exemplum Christi,
Regis Sponsi concupiscentis, id est, intime amantis pulchritudinem
sponsæ suæ Ecclesiæ *Psal. 45, 12.*

XI.

Desiderium hoc Dei, quanquam infinitæ perfectionis & sinè exem-
plo est; movet tamen ad redamandum & imitandum Deum in amore
primum & ultimum, vel hoc etiam nomine vehementius, quod emi-
nentissimo & infinito modo tale est.

XII.

Malum principium est natura à summo bono averſa, in homine
dicta homo vetus, item caro & sanguis, vel caro tantum, Spiritui bono
opposita, gignens carnalia & contra animam militantia desideria 1. *Pet.*
2, 11.

XIII.

Ab hoc principio denominatur concupiscentia mala, *Πηδυσμία*
τῆς σαρκὸς ad *Gal. 5, 16. 17.* inclinatio vel inclinationes carnis, quæ ac-
cedente consensu fiunt *Πηδυσμία τῆς σαρκὸς* ad *Eph. 2, 3.*

XIV.

Et quia prima concupiscentiæ origo, seductio fuit; præterea Caro
semper errat, inq; errorem agit, vocatur inde concupiscentia erroris
Eph. 4, 22. seu quod idem est, opus peccati habitantis in homine ad
Rom. 7, 8, 20. Quia caro pollutio hominis est, *Πηδυσμία μiasμῶς*
2. *Pet. 2, 10.* in quâ corruptio consistit 2. *Pet. 1, 4.*

XV.

Quia sedem fixit in hominibus secundum communem naturæ cur-
sum progeneris, & ab iis perficitur, dicitur *Πηδυσμία ἀνθρώπων*, adver-
sa voluntati Dei 1. *Pet. 4, 2.* Quia homini per carnalem propagationem
propria facta est, *καὶ Πηδυσμία* *Jacob. 1, 14.* 2. *Pet. 3, 3.* 2. *Tim. 4, 3.*
pro opposito habens desideria spiritualia, quæ Dei sunt, & in nobis fiunt
per gratiam, non nostra sunt per naturam.

XVI.

Quia corpus mortale cum membris suis proprium & in hac vitâ
individuum carnis receptaculum est, nominatur *Πηδυσμία τῆς σαρκὸς*
Rom. 6, 12. Quia in specie cor hominis affectuum omnium fons
est, *Πηδυσμία τῶν καρδιῶν* *Rom. 7, 5.*

XVII.

Quia caro cum affectibus & concupiscentiis, in mundo est, à

mundo continetur, fovetur & propagatur, ipsumq; mundum (prout vox hæc à Johanne accipitur) constituit; *Πρωμία τῆ κόσμου* Joh. 2, 15, 16. 17. *Πρωμία κόσμου* Tit. 2, 12. Deniq; ob primum autorem mundi Dominum, qui omnium impurorum affectuum abyssus est, concupiscentiæ Diaboli vocantur Joh. 8, 44.

XVIII.

Breviter. Concupiscentia est in carne. Caro in homine carnali, Homo carnalis in mundo. mundus in maligno patre & principe suo, & sic cuilibet horum suo ordine & modo concupiscentia tribuitur.

XIX.

Ex his conficitur respectu hominis, duplex Concupiscentiæ principium, Unum inhærens, alterum adveniens. *Illud* Caro est in homine corrupto. *Hoc* illecebræ mundi, & suggestiones Diaboli.

XX.

Diabolo autem res est vel cum integrâ, vel cum corrupta & irre- genitâ, vel cum restitutâ natura; facilius tamen *hanc* quam *istam*, & *illam* facilius quam *hanc* corrumpit.

XXI.

Integram pellexit ad motus inordinatos, quos antè in eâ nullos invenit. *Corruptam* quæ vel nunquam regenerita est, vel excusso vicissim superiori dominio in pristinum relapsa est, ad sua ipsius desideria prorsus captivam tenet, ita tamen ut magis in hanc quam illam sæviat 2. Tim. 2, 26. *Regenitam* oppugnaturus non opus jam habet ijs armis, quibus experiebatur adversus incorruptam naturam, saltim carni contrâ spiritum concupiscenti se jungit, novum hominem ad desistendum à luctâ, carnem ad excutiendum spiritus imperium, movet, suscitât, impellit, extimulat.

XXII.

Itâ post lapsum Caro vel vetus homo (antè lapsum enim nihil hujus erat) in irregenitis quidem & sedem & simul dominium sine luctâ, in regenitis verò, quatenus tales sunt, sedem duntaxat cum luctâ, non dominium habet, Utrobique in malum prona, pronior & expeditior redditur, excitata, ducta & adjuta à Diabolo, sive id fiat immediate per suggestiones internas, sive mediate adhibito ministerio eorum, quæ in mundo sunt.

XXIII.

Posito malo concupiscentiæ principio, ipse quoq; motus vel inclin-

clinatio, quæ ex isto principio fluit, mala est. Et hinc ad differentiam sanctæ Concupiscentiæ, dicitur ἐπιθυμία κακὴ Coloss. 3, 5. ἐπιθυμία ἀνόητος καὶ βλαβερά 1. Tim. 6, 9. quiq; eā ducuntur, habito ad objectum respectu, vocantur ἐπιθυμίαι κακῶν 1. Cor. 10, 6.

XXIV.

Conjunguntur etiam πάθη καὶ ἐπιθυμίαι Gal. 5, 24, quæ juxta cum aliis vitiis vocantur membra super terram Coloss. 3, 5. differunt tamen inter se tanquam passionēs animo impressæ & propensiones animi in objecta redundantes, ex quibus ortæ passionēs, dicuntur. πάθη ἐπιθυμίας, 1. Thess. 4, 5. conf. Rom. 1, 26.

XXV.

Sumitur autem vox concupiscentiæ pro subiectâ materiâ, vel in genere vel in specie. In specie notat inclinationes ad carnis immunditiam, castitati tam coelibatus, quam Conjugali oppositam ad Rom. 1, 24. Quomodo aliis similibus vitiis vitiosisq; affectibus contra distinguitur 1. Pet. 4, 3. conf. 2. Tim. 2, 22.

XXVI.

In genere sumpta vox concupiscentiæ significat omnem inclinationem ad malum, sub specie boni expetibilis ab homine conceptum Rom. 7, 8. Marc. 4, 19. Et hæc vel uniformis est, adeoq; indifferens ad omnia concupiscibilia, si ipsum fontem & originem spectes, qualiter accipitur Rom. 7, 7. vel multiplex si varias ejus operationes & objecta in quæ fertur, respexeris. Hinc ἐπιθυμία μικρά 2. Tim. 3, 6. Item ἐπιθυμία πῶς Rom. 7, 8, quæ reducitur à Johanne ad duo potissima capita ἐπιθυμίαν ὀφθαλμῶν καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς, quarum illa pro objecto habet ea, in quæ oculi ceu eminentiores hominis partes feruntur, hæc ea, quæ ventris sunt & à ventre appetuntur, specialiter accepto vocabulo carnis, aliter quam in illo Gal. 5, 16. ubi universam naturam depravatam complectitur.

1. Job. 11.

XXVII.

Omnis mala concupiscentia quocunq; nomine venit, prohibita est nono & decimo præceptis.

De utroq; Præcepto Nono & Decimo Conjunctim.

XXVIII.

חמך hoc loco, cui respondet in N. T. ἐπιθυμῶν, Concupiscere, est incli-

inclinare secundum carnem vel inclinatum habere animum ad habendum vel consequendum sub specie boni expetibilis ea, quæ proximi propria sunt.

XXIX.

Descriptioni huic insunt duo 1. ipsa inclinatio ex carne orta, quæ *ἀνομία* seu deflexio est à Lege Dei 2. Objectum concupiscibile illicitum, quo expetito charitas violatur, & concupiscentia sua naturâ mala, deterior efficitur.

XXX.

Inclinationem ad malum, quæ omnes inordinatos motus omniaque carnis desideria, ea etiam quibus homo vetus intrâ se ipsum corripitur, non habito præcisè ad proximum respectu, summam comprehendit, damnari in ultimis duobus præceptis, docet Paulus, qui novum & decimum recitaturus, ambo contrahit, & utrumq; simpliciter, nullo addito objecto enunciat *Rom 7. 6-13, 9.*

XXXI.

Ex hac ratione sententia Legislatoris duas propositiones involvit, quarum una absoluta: *Non concupisces.* altera cum addito, quæ priorem includit, & hæc est: *non concupisces domum, non uxorem, non omnia quæ proximi tui sunt.* Quomodo octavum quoq; præceptum resolvi in duas propositiones potest; Unam: *non respondebis falsum testimonium:* alteram: *contrâ proximum non respondebis.*

XXXII.

Nec tollitur per addita in lege objecta, sed declaratur potius Universalitas Concupiscentiæ: addita enim sunt, partim ut constaret, cum charitate proximi, quod secundæ tabulæ objectum est, & normam suam in homine ipso habere debebat, non opera tantum, sed corruptæ etiam naturæ desideria pugnare, partim ut commemoratione rerum, quæ proximi tui sunt, tanquam objectorū visibilibus, in cognitionem latentium variarū concupiscentiarum, quæ aliàs in profundâ humanæ mentis caligine non agnoscimus, facilius deducaris, illisq; abstinendo, quæ extrâ te sunt, his etiam paulatim abstinere discas, quæ intrâ te sunt, & sic voluntate Dei bonisq; ab eo concessis contentus vivas.

XXXIII.

Agnoscentia ergo & corrigenda (hæc enim Legislatoris intentio est) ex fine seu conclusione Decalogi, teterrima humanæ naturæ corruptio, quâ animus hominis, ejus affectus & desideria, quibus post lapsum

in

in hæc vel illa objecta concupiscibilia homo fertur, prava & ad malum prona sunt, non qualia erant in integrâ & incorruptâ naturâ: hæc enim in solo Deo bono sufficientissimo, plenâ cum fiduciâ recumbens, & concessis per creationem beneficiis contenta, nihil quod alterius est, appetebat.

XXXIV.

Objectum prohibitz concupiscentiæ est omne malum, quod singulis Decalogi præceptis repugnat.

XXXV.

Quia verò appetitum faciliè movent, quæ sensibus apprehenduntur, & proximus noster visibiliter nobis propositus est, ad ostendendum in illo obedientiæ Deo debitæ exercitium, non potuit pro cognitione carnalis concupiscentiæ evidentius objectum statui, quàm id, quod proximi est. Hoc qui concupiscit, sub specie boni expetibilis, malum concupiscit.

XXXVI.

Res proximi illud est, quod concupiscere prohibemur, non ipse proximus: Unio enim & in unione communio constituta à Deo est inter te & proximum tuum, non etiam inter te & res proximi, nisi in hoc tantum, ut benè cupiens illi, rebus etiam illius benè cupias, easq; factas rectas esse velis.

XXXVII.

Proximo debetur dilectio. Dilectioni inest desiderium, quo amatus ad amantis viscera pertrahitur, & alter alterius salutem velut suam desiderat. Exèmplum est 2. Cor. 9, 14. De quo desiderio, hoc est, sancto & inculpato actum suprâ.

XXXVIII.

Quemadmodum autem uno comuni vinculo omnes invicem ad desiderium & amorem mutuum conjuncti sumus. Quam conjunctionem exprimit vox γ præcedenti disputatione exposita: Ità Deus cuiq; hominum secundum mensuram propria assignavit bona, eorumque possessionem singulis individuum & incommunicabilem esse voluit Proverb. 5, 15. 16. 17. 18. non obstante, quod sancti in primitivâ Ecclesiâ omnia habuerunt communia Act. 2, 44. Conferebant enim facultates suas ex communi placito pro ratione temporis istius, ardentissimâ charitate impulsî, ut toti corpori habitâ singulorum membrorum portio-

B

portio-

portione, consultum esset, atq; ex collatis bonis, facta distributione, suam quisq; , prout huius vel illius indigentia exigebat, portionem caperet, quæ statim accipientis propria fiebat, nec amplius aliquid citrà charitatis læsionem appeti poterat; non verò ut confusè ab omnibus tenerentur, quæ distincta Deus fecit.

XXXIX.

Proprietatem hanc tributorum cuiq; bonorum, ipse Deus Lege Charitatis velut sepimento munivit.

XL.

Charitatis est velle, ut quæ proximi sunt, secundum ordinem à Deo institutum proximo serventur, isq; solus illorum Dominus sit, non tu, non alius. Convenit hoc cum normâ charitatis intrà nos ipsos expressâ, quâ nostra nobis servari, nosq; nostrorum Dominos & possessores, non alios esse volumus.

XLI.

Exemplum sistunt membra in corpore humano, quæ etsi artificissimâ unione copulata, mutuas sibi invicem pro incremento corporis operas locant, & non nisi vi adeoq; ægerrimè à semetipsis divelluntur, quodlibet tamen concessas à Deo vires, quarum usum quidem in commune confert, sibi ipsi proprias servat, nec unum eorum, quod alterius est, suum esse, & sic alteri ademptum, sibi attractum cupit.

XLII.

Huc ergò recidunt omnia. Cujuscunq; animus inclinatus est ad malum, & ad habendum ea, quæ alteri, non sibi à Deo data sunt, is carnaliter concupiscit, & transgressionis noni & decimi præceptorû reus est.

De Nono præcepto seorsum,

XLIII.

Nonum præceptum determinat concupiscentiam ad unum certum objectum, *Uxorem proximi* secundum Deuteronomium, *Domum proximi* secundum Exodum.

XLIV.

His duobus objectis, (quæ sunt in historiâ Creationis adiutorium & habitaculum) breviter & velut compendio absolvuntur omnia exteriora bona, pro felicitate præsentis vitæ homini à Deo indulta, quorum intuitu ad cognitionem aliorum analogicè his respondentium deducimur.

XLV.

Uxori alterius respondent omnes aliæ species concupiscibiles sensibus objectæ vel conceptæ etiam ab animo carnaliter affecto, eodem

fine

sine & affectu carnali, quo Uxor proximi concipitur. Unde prohibitâ concupiscentiâ in Uxorem alterius, prohibentur simul omnes inclinationes interiores tam ad adulterium strictè dictum, de quo Christus *Matth. 5, 28* quâ ad aliam quamcunq; carnis immunditiam præcepto sex-
to damnatam, cujus oppositum *σωφροσύνη* est.

XLVI.

Sic domui alterius, quæ non tantum nudum ædificium, sed in ge-
nere rem œconomicam designat, respondent omnia illa, quæ tempo-
ralem vitam & statum proximi ampliorem vel illustriorem efficiunt.
Unde prohibitâ concupiscentiâ in domum alterius, prohibentur simul
omnes inclinationes ad habendum ea, quibus vita proximi præ nostro
statu conspicua apparet. Hinc avaritia, superbia, ambitio, cu-
pidò antecellentiz, honorum, &c. quorum principium est amor sui.

XLVII.

Quando autem objectum præcepti noni aliud juxtâ Deuterono-
mium, aliud juxtâ Exodum constituitur, docere voluit Legislator, con-
cupiscentiam carnalem non in hanc modò, sed & in alias species appe-
tibilis ferri posse. Interim uteam hoc loco ad certum objectum deter-
minatam notaret, unum duntaxat utrobiq; tam in Exodo quam Deute-
ronomio expressit.

De Decimo præcepto separatim.

XLVIII.

Quamquam secundum Exodû Concupiscentia in utroq; præcepto
nono & decimo, unâ generali voce *תַּחֲמוֹךְ* significatur, Secundum,
Deuteronomium tamen in enarratione Decimi præcepti loco prioris
substituatur vox *תַּחֲמֹךְ*. Quod factum procul dubio est (liquidem
Spiritus Dei in sacris ne verbum frustra ponit) ad indicandam noni &
decimi præceptorum differentiam.

XLIX.

Et quamvis voces *תַּחֲמוֹךְ* & *תַּחֲמֹךְ* unum idemq; notare, & maximam
partem promiscuè usurpari videntur, attamen, præterquam quod *תַּחֲמוֹךְ*
magis inclinationem cum desiderio. *תַּחֲמֹךְ* desiderium magis cum incli-
natione & delectatione designat; forma insuper activa reciproca, quæ
in *תַּחֲמֹךְ* hoc loco occurrit, desiderium in se reflexum subinfert, habito
respectu ad illud, à quo incipit moveri cor hominis, estq; *seipsum face-
re desiderare.*

L.

Pro objecto hujus præcepti non una sed plures ponuntur species ad unam ampliandam eamq; universalem clausulam deducentes. Estq; inductio hoc loco, quâ primaria & maximè visibilia exempla explicitè enumerantur, cæteris omnibus per generalem collectionem implicitè subintellectis.

LI.

Pro domo proximi venit in Exodo Uxor proximi, ob alternationem secundum Exodum & Deuteronomium, quæ in Nono præcepto occurrit, de quâ suprà.

LII.

Cum domo conjungitur Ager, qui etsi in Exodo omittitur, & aliàs voce domus generaliter sumptâ comprehenditur; in Deuteronomio tamen pro pleniori exegesi à domo distinguitur, velut medium ad ædificationem rei familiaris destinatum.

LIII.

Pro agro colendo & disponendis iis, quæ domus sunt, faciunt servus & ancilla, & horum operis vicissim subserviunt bos & asinus, quibus significantur subsidia cum hominum tum aliarum creaturarum humanæ vitæ ministrantia.

LIV.

Universalitatem objectorū absolvent finalia verba וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ. *Et omnia quæ proximi tui sunt.* Quâ universali clausulâ nihil excluditur.

De Convenientiâ & discrimine

Noni & Decimi præcepti.

LV.

Conveniunt in hoc Nonum & Decimum præcepta, quod utrumq; loquitur De Non concupiscendo, quodq; objectum concupiscentiæ utroiq; ponitur, id quod proximi est.

LVI.

Differunt in hoc, quod Nonum in uno duntaxat subsistit, tam in Exodo quam in Deuteronomio. Decimum plura enumerat, & enumeratis potioribus universalem conclusionem subjungit, Quod *ἀνομιὰ* docet. Agnoscimus igitur omnes, nec diffiteri possumus, discrimen esse, saltem de hoc controvertitur, quodnam sit discrimen illud, seu in quo ratio illius consistat.

LVII.

Nos consideratis verbis Legislatoris & habita collatione cum
aliis

aliis scripturæ locis Veteris & Novi Testamenti, in quibus de concupiscentia sermo est, duplicem advertimus differentiam, unam in objecto quod definitum est in nono præcepto, vagū quasi & indeterminatum in decimo. Alteram in modo concupiscendi, secundum quem concupiscentia vel jam determinavit se ad objectum tertium, in Nono; vel ad omnia concupiscibilia indifferenter se habet; ut in Decimo præcepto.

LVIII.

Breviter. In Nono præcepto consideratur Concupiscentia prout fertur in apprehensam ab intellectu certam speciem appetibilem. In decimo autem, prout est prima ad malum inclinatio, non concepto adhuc certo & definito objecto, quam ~~concupiscentia~~ communiter dicunt.

LIX.

Illam non incommode appellaveris actualement, eo quod in opere est, & ad actum tendit. *hanc* originalem quod prima omnium actuum subsequentium omnisq; peccati origo est.

LX.

Lucem huic doctrinæ affert Jacobus c. 1. vers. 14. 15. Ex quo loco sequentia notanda. 1. Causa omnis mali in homine est concupiscentia propria. Propria dicitur non tantum toti generi humano peccatis corrupto, sed & singulis hominibus, qui secundum carnem nascuntur. 2. Concupiscentia hæc tentat hominem, hoc est, movet, incitat, impellit ad peccandum, extrahendo & inescando. Extrahitur homo, cum non persistit in quiete debitâ, sed adducitur ad cogitandum de his illisve objectis concupiscibilibus. Itâ extractus homo inescatur à concupiscentiâ propriâ, hoc est, demulceatur jucunditate specierum concupiscibilium, ut in amorem earum pertrahatur. 3. animo hominis extracto & inescato, concipit concupiscentia, nempe objectum certum cum delectatione apprehendendo, apprehensum diligendo, dilectum desiderando (quæ etiam vis est vocis ~~ἡ~~ Prov. 12. Deut 7, 75.) Subiectum autem in quo fit conceptio hæc, est propriè cor hominis Prov. 6. v. 25. (4) postquam concepit, parit peccatum, hoc est, prorumpit in actum legi divinæ adversum. 5. peccatum consummatum progignit mortem, id est, separationem à Deo, qui vera vita est.

LXI.

Ex his colligimus, considerari concupiscentiam tripliciter, aliter

antè conceptionem ut *πρὸς τὸν* ubi indeterminata adhuc & indiffe-
rens est ad hæc vel illa objecta concupiscibilia aliter ut concipientem
συλλαβῶν, quatenus se determinat ad objectum certum apprehen-
sum, aliter deniq; ut parientem *τίκτῶν*.

LXII.

Antè conceptionem considerata concupiscentia, velut est prima ad
malum inclinatio, prohibetur præcepto decimo. *Concupiens Nono*,
Partus ipse cæteris præcedentibus præceptis.

LXIII.

Nec obstat, quod in reliquis etiã, verbi gratiã, quinto & sexto præceptis,
ex interpretatione Christi, præter actualia carnis opera, damnantur pra-
vi cordis affectus, veluti ira, odium, libido &c. Consequuntur enim ista
concupiscentiam, & eius veluti effectus, non propriè ipsa concupiscen-
tia sunt.

LXIV.

Pro exemplo sit peccatum Caini. Hic extractus à propriã concu-
piscencia, flectere incipit animum ad id, quod alterius est, qui primus ad
peccatum gradus; contrà decimum præceptum Animo flexo & ad ma-
lum inclinato concipit bonum fratris, qui secundus gradus; contra no-
num. Ex conceptione proveniunt affectus cordis damnabiles in actu
constituti, invidia, odium, ira (qui tertius gradus) Et hos tandem excipit
effectus, fratricidium ipsum, contra quintum præceptum. Idem ferend-
um iudicium de lapsu Davidis aliisq; peccantibus i.e. contrà Legem
Dei delinquentibus.

LXV.

Observandum verò & hoc, quod semel excitata concupiscentia non
statim desinat, sed & antecedit & consequatur actualem sensuum &
& membrorum corporis ad objectum applicationem. Sic Aspectus
Conjugis alterius Matth. 5. & ex concupiscentia proficitur & ad con-
cupiscendum fertur: hoc enim volunt verba Christi *πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
αὐτῆς*.

LXVI.

Pro pleniori doctrinæ hujus arduæ intellectu notamus in pecca-
to ejusq; processu septem, quæ se ordine excipiunt; quorum 1. est
suggestio Diaboli, mundi, carnis 2. Cogitatio de suggestis vel objectis
speciebus concupiscibilibus 3. Delectatio cum desiderio habendi 4.
Con-

Consensus voluntatis ad perficiendum id quod caro desiderat §. applicatio membrorum corporis ad injustitiam 6. Actus ipse 7. mors peccati consummati stipendium.

LXVII.

Exemplum præbet lapsus primorū parentū (omnis peccati in nobis primordiū) qui ita se habet Gen. 3. Existente incorruptā Evæ naturā applicat se ad eam serpens, utq; integram corrumpat, dubium facit verbum Domini, v. 1. Eva intendens sermoni serpentis, quem nec audire, nedum in colloquium admittere, sed mandato creatoris sui, prout sonabat, simpliciter inhærendo, statim in initio repellere debuisset, opponit quidem ei verbum Domini, sed animo dubio, aliterq; conceptū, quam erat à Deo propositum v. 2, 3. Serpens occasionem hanc arripiens, & aliquid sibi indultum advertens, solvit dubium in corde Evæ residuum, & insuper religiosā assertionem, sub quā mendacium occultat, (siquidem ab initio mendax est) speciosum bonum promittit, Eva fidem habens fallaci assertioni inclinat animum ad suggestionem serpentis, eoq; inclinato applicat oculos ad videndum fructum arboris veritæ. Videt eum, & jucunditate illius inescata concupiscit. Concupiscentiā deducit in actum; accipit fructum desideratum, edit ex illo, communicat etiam partem cum marito. Actum manducationis sequitur sensus nuditatis adeoq; mors ipsa. Idem obtinet in Adamo, nisi, quod is non immediate à serpente, sed ab Eva ad malum inductus fuit.

LXVIII.

Ex his & similibus exemplis, cognoscitur suo modo, natura concupiscentiæ nono & decimo præceptis prohibita. Libenter enim fatemur tantam esse mentis humanæ imbecillitatem, ut ad plenam hujus profundī mali cognitionem in hac vitā penetrare non possimus. Subsistendum igitur in aliquali descriptione, & plura discenda ex praxi, hoc est, quotidiana carnis & spiritus luctū, quodq; satis agnoscī & convenienter ut fas est, explicari nequit, subinde deplorandum.

LXIX.

Paucis repetimus dictorum summam. Adscenditur in Decalogo per gradus, & non tantum damnatur actus peccatorum, sed & principium singulorum actuum concupiscentiæ; nec ea tantum, prout in opere est & ad actum tendit, quod fit præcepto nono; sed etiam prout est prima ad malum inclinatio, quod fit præcepto decimo.

LXX. Pro

Pro conclusione dissertationis hujus addo sequentia ex præcedentibus deducta, quæ hæc vice indicasse sufficiat. I. Omnis concupiscentia, prout consideratur tam nono quam decimo præcepto peccatum est *Rom. 7, 7.* merens iram Dei & æternam damnationem, nisi interveniat remissio & peccatoris cum Deo reconciliatio per Christum mediatorem. II. Damnatur à Deo in fine Legis, non tantum concupiscentia ad quam consensus accedit, sed & omnis inclinatio vel propositio ad malum, non præcedente etiam deliberatione. III. Concupiscentia duobus postremis præceptis damnata, extendit se ad reliqua antecedentia, iisq; innectitur, seu omnium peccatorum actualium fons & principium; quo obstructo nullus ad actum progressus relinquitur. IV. Duo ultima præcepta de Non concupiscendo, etsi restricta sunt ad posteriorem Decalogi tabulam, consequenter tamen & ad primam rectè applicantur. V. Remedium adversus malum hoc est crucifixio vel mortificatio carnis cum affectibus & desideriis, quæ fit per Spiritum Dei, posito fundamento fiduciali apprehensione perfectissimæ sanctitatis & innocentie Christi.

Nos hic finimus cum voto: Faxit Sanctissimus Jhovah, ut sua semper à nobis, non nostra fiat voluntas, Cui soli sit gloria per Christum purificantem nos ab omni pollutione carnali, in Spiritu sancto, veræ Charitatis priorumq; desideriorum
autore Solo.

Consensus voluntatis ad perficiendum id quo
catio membrorum corporis ad injustitiam
cati consummati stipendium.

LXVII.

Exemplum præbet lapsus primorū parentū
primordiū) qui ita se habet Gen. 3. Existente in
eat se ad eam serpens, utq; integram corrupta
Domini, v. 1. Eva intendens sermoni serpentis,
in colloquium admittere, sed mandato creator
pliciter inharendo, statim in initio repellere
ei verbum Domini, sed animo dubio, aliterq; c
propositum v. 2, 3. Serpens occasionem hanc
indultum advertens, solvit dubium in corde
religiosā assertionem, sub quā mendacium o
initio mendax est) speciosum bonum promitt
ci assertioni inclinatur animus ad suggestionem
nato applicat oculos ad videndum fructum a
& jucunditate illius inescata concupiscit. Cor
tum; accipit fructum desideratum, edit ex illo
tem cum marito. Actum manducationis
adeoq; mors ipsa. Idem obtinet in Adamo, ni
à serpente, sed ab Eva ad malum inductus fui

LXVIII.

Ex his & similibus exemplis, cognoscitur
piscientia nono & decimo præceptis prohibita
tantam esse mentis humanæ imbecillitatem
fundi mali cognitionem in hac vitā penetrare
dum igitur in aliquali descriptione, & plura
quotidiana carnis & spiritus luctā, quodq; sati
at fas est, explicari nequit, subinde deplorandū

LXIX.

Paucis repetimus dictorum summam. Ad
gradus, & non tantum damnatur actus pecc
singulorum actuum concupiscentia; nec ea
& ad actum tendit, quod fit præcepto nono
ma ad malum inclinatio, quod fit præcepto

the scale towards document

at p. appli
mors pec

ti in nobis
turā appli
cit verbum
re, nedum
abat, sim
it quidem
erat à Deo
liquid sibi
, & insuper
quidem ab
bens falla
eoq; incli
videt cum,
ducit in a
etiam par
s nuditatis
immediatē

pra concu
m fatemur
hujus pro
Subsisten
xi, hoc est
nvenientes

calogo per
principium
n opere est
out est pri

LXX.Pro